

YSOn toimintahierarkian uudistaminen, kehityslinjaukset ja monikielisten ontologioiden vastinetyön ohjeet

Tuomas Palonen, Kansalliskirjasto
Finton ohjausryhmä 27.8.2018

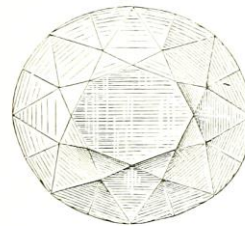

YSON kehitystyö

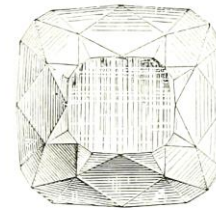
- Finto-tiimi laatinut toimintahierarkian uudistamissuunnitelman osana YSON ylähierarkian uudelleenarviointia.
- YSO-pohjaisten ontologioiden kehityslinjauksia päivitettiin monikielisyyden osalta.
- Ontologioiden kieliversioiden vastinetyön ohje julkaistiin.
- Kaikissa näissä Finto-tiimi teki tiivistä yhteistyötä Ontologiakehittäjien yhteistyöryhmän (OY, entinen KOKO-työpaja) kanssa.

Toimintahierarkia: taustaa uudistukselle

- Toimintahierarkia: YSON toimintaa kuvaavat käsitteet, esim. *keinutuolijumppa, kullanhuuhdonta*.
- YSON toimintahierarkia on luotu FinnONTO-projektissa Aalto-yliopistossa.
- Finton tavoitteena mukauttaa toimintahierarkia YSON uudistetun ylähierarkian mukaiseksi.
- Käyttäjäpalautteen mukaan monet kategoriat vaikeasti ymmärrettäviä.
- Hierarkiasta yksinkertaisempi: kolme pääluokkaa.
- Hierarkia uudistus kävi läpi monta korjauskierrosta ensin sisäisesti, sitten Ontologia-kehittäjien yhteistyöryhmän kautta.

THE KOH-I-NOOR

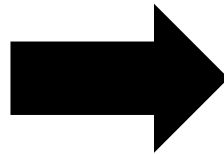
THE REGENT, OR PITT,

THE GRAND DUKE OF TUSCANY

Toimintahierarkia: uusi kolmijako

- havainnointi ja aistiminen
- keskinäinen toiminta
- kontrolli
- kulutus ja käyttö
- liikkuminen
- liikuttaminen
- luonti
- mentaalinen toiminta
- muutos
- muuttaminen (muutoksen aiheuttaminen)
- oleminen
- omana tai hallussa pitäminen

- kohdistuva toiminta
- keskinäinen toiminta
- itsenäinen toiminta

Toimintahierarkia: määritelmät

kohdistuva toiminta

Toiminta, joka kohdistuu elolliseen tai elottomaan olioon.

Esim. *vitaminointi, visualisointi, virtualisointi.*

keskinäinen toiminta

Toiminta, jossa on aina vähintään kaksi tietoisista osapuolta.

Esim. *ystävätoiminta, yritystoiminta, yhteistoiminta.*

itsenäinen toiminta

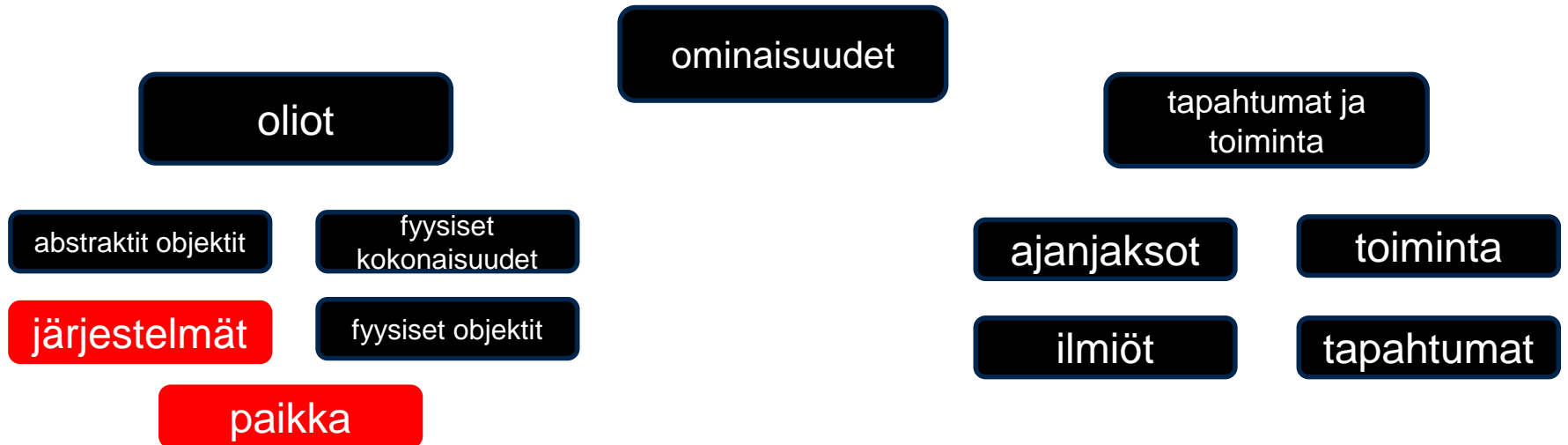
Toiminta, joka ei edellytä kohdetta eikä useampia kuin yhden osapuolen.

Esim. *istuminen.*

Uudistus käytännössä

- Uudistuksen myötä YSON toiminta-käsitteen alainen hierarkia käydään läpi ja tehdään tarvittavat hierarkiamuutokset.
  - Yli 4600 käsitettä. 15,7% YSON käsitteistöä.
- YSON läpikäynnin jälkeen myös erikoisontologioiden vastaavat hierarkiat on tarkistettava. Läpikäyntiin varattava resursseja.
  - Valmistuva MUTU tukee läpikäyntiä.
  - Läpikäynti tärkeä myös KOKO-ontologiapilven kannalta.
- Listaukset kunkin erikoisontologian toimintahierarkiaan kuuluvista käsitteistä tuotettu asiakaswikiin (ks. linkki).
- Nämä listaukset ja tarkempi dokumentaatio uudistuksesta:
<https://www.kiwi.fi/display/Asiasanastotjaontologiat/YSON+toiminta+hierarkian+muutos>

YSOssa vielä läpikäytävänä

+ yhteiskunnalliset vs. kulttuuriset pääluokat

YSO-pohjaisten ontologioiden kehityslinjaukset

- YSO-pohjaisten ontologioiden kehityslinjauksissa ei aiemmin huomioitu monikielisyyttä.
- Ontologiakehittäjien yhteistyöryhmä vahvisti kokouksessaan 12.6.2018 monikielisyyttä koskevat päivitykset linjauksiin.
- Päivitykset lisätty asiakaswikiin:
<https://www.kiwi.fi/display/Asiasanastotjaontologiat/YSO-pohjaisten+ontologioiden+yhteiset+kehityslinjaukset>
- Lista linjauksiin tehdyistä päivityksistä:
<https://www.kiwi.fi/pages/viewpage.action?pageId=97879306>

Kieliversioiden vastinetyön ohjeistus

- Asiakaswikissä on julkaistu ohjeet YSO-pohjaisten ontologioiden kieliversioiden vastinetyölle, ontologioiden ”kääntämiselle”.
- Ohje sisältää vastinetyön periaatteet, esimerkkejä, ratkaisuja ja lähdevinkkejä.
- Ohjeet on laadittu hyödyntämällä JUHO-ontologian englannin ja ruotsin kieliversioiden tuottamisessa saatuja käytännön kokemuksia.
- Ohjeet ovat laatineet Finto-tiimiin kuuluvat Maria Forsén, Satu Niininen ja Tuomas Palonen.
- <https://www.kiwi.fi/pages/viewpage.action?pageId=97880153>

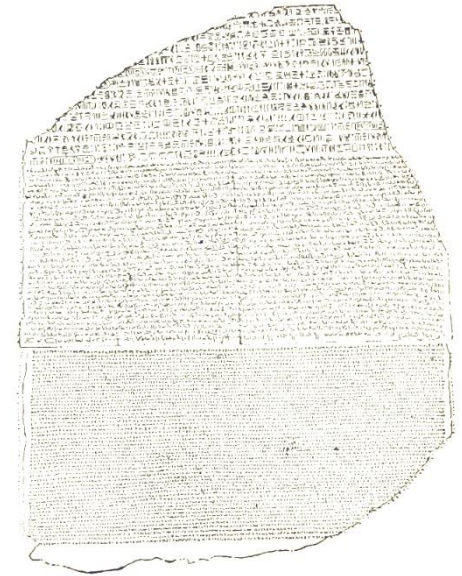

PLATE V.
THE "ROSETTA STONE."—B.C. 195.

Kiitos!

tuomas.palonen@helsinki.fi
finto-posti@helsinki.fi

 finto Suomalainen asiasanasto-
ja ontologiapalvelu